

Manglende finansiering av de nye grunnskolelærerutdanningene på masternivå

Uttalelse fra UHR-Lærerutdanning

1 Bakgrunn

UHR-Lærerutdanning (UHR-LU) har satt stor pris på det fokuset regjeringen har hatt og har på norsk lærerutdanning. Vi har støttet og stilt opp i både den omfattende satsingen på etter- og videreutdanning av lærere, og overgangen fra en fireårig grunnskolelærerutdanning på bachelornivå til en femårig integrert masterutdanning. Vi støtter også opp om målområdene i Lærerutdanning 2025 og de fleste av de innsatsområder og tiltak som løftes frem her.

Det første kullet på de nye grunnskolelærermasterne (GLU) begynte høsten 2017. Det siste kullet med bachelorstudenter uteksamineres dermed våren 2020, hvoretter alle GLU-studenter er masterstudenter. Fra og med studieåret 2021/2022 vil det i tillegg være fem parallelle kull med GLU-studenter mot dagens fire.

Overgangen fra en fireårig bachelorutdanning til en femårig integrert masterutdanning har vært og vil være svært kostbar for utdanningsinstitusjonene. Det vil få store konsekvenser for institusjonene og for kvaliteten på utdanningene hvis ikke disse merkostnadene kompenseres.

2 Økte lønnskostnader på grunn av andre kompetansekrav til de faglig ansatte

Studietilsynsforordningen stiller minstekrav til kompetanse ved ulike typer utdanninger. Mens bachelorutdanninger kun har krav om at 20% av de faglig ansatte skal ha førstekompetanse, krever masterutdanninger minst 50% - 10 av dem på professor/dosentnivå. I tillegg har nå de fleste lærerutdanningene etablert egne ph.d.-programmer for å skaffe seg den nødvendige førstekompetansen. Her er kravet 50/50 mellom professorer og førsteamanuenser. En lærerutdanningsinstitusjon med masterutdanning og ph.d.-program må altså ha en helt annen kompetanseprofil enn ved de tidligere bachelorutdanningene, noe som gir betydelige merkostnader. Kunnskapsdepartementets finansieringsmodell for høyere utdanning tar hensyn til dette og gir f.eks. 45% bedre finansiering av en masterutdanning i humanistiske eller samfunnsvitenskapelige fag enn en tilsvarende utdanning på bachelornivå (finansieringskategori D kontra F, jf. vedlegg).

UHR-LU mener på bakgrunn av dette at grunnskolelærerutdanningene må få endret finansieringskategori ved overgang fra bachelor- til masternivå.

3 Enda høyere utbetalinger til praksisfeltet som fortsatt ikke kompenseres

Praksiskostnadene er ikke nye med masterreformen, men har økt i takt med flere praksisdager. Det viktige her er at:

- Skoler og barnehager har ingen plikt til å ta imot studenter i praksis – de krever godtgjøring.
- Lærerutdanningsinstitusjonene må følge Rundskriv F-04-05 (Øvingslæreravtalen) eller inngå egne lokale avtaler.
- Lærerutdanningsinstitusjonene betaler rundt 500 kroner per dag per student som i gjennomsnitt tilsvarer rundt 12.000 kroner per år per grunnskolelærerstudent.
- Praksisopplæringen kommer på toppen av 300 studiepoeng med fag, dvs. gir i seg selv ikke studiepoeng som utløser resultatmidler fra Kunnskapsdepartementet.

- Og lærerutdanningsinstitusjonene har i likhet med andre profesjonsutdanninger også interne kostnader knyttet til skikkethetsvurdering, administrasjon og oppfølging av praksisopplæringen.

Når GLU tidligere har ligget i finansieringskategori D, og høyere enn mange andre bachelorstudier, har dette ofte vært begrunnet som en kompensasjon for bl.a. kompleksiteten og fagsammensetningen (GLU omfatter også realfag og kunstoffag), men ikke minst de høye praksiskostnadene. Når utdanningen fortsatt ligger i kategori D som master, er den betydelig dårligere finansiert enn andre sammenlignbare masterutdanninger uten praksiskostnader.

UHR-LU mener dette ytterligere understreker behovet for kategoriheving av de nye grunnskolelærerutdanningene.

4 Høsten 2021: et femte kull med 25% flere studenter, arealbehov og driftskostnader

Fra og med høsten 2021 får vi 25% flere GLU-studenter fordi det vil være fem parallelle trinn mot fire før. Alt annet likt øker behovet for undervisningsrom, lesesaler og andre arealer, infrastruktur og lærerkrefter med 25%.

UHR-LU mener at dette må kompenseres gjennom tildeling av nye studieplasser. Dels for å sikre økt basisfinansiering til dekning av økte kostnader ved areal og infrastruktur, og dels som «forskudd» på studiepoeng- og kandidatfinansiering til å dekke økte lønns-, drifts- og praksiskostnadene de første 2-3 år.

5 Fortsatt underfinansiering gir konsekvenser

Ambisjonene for lærerutdanningene i Lærerutdanning 2025 er høye og det må kunne forventes at de følges opp med rammevilkår som står i forhold. Det er kategoriheving som gir rammer og muligheter for utvikling av fremragende utdanninger.

Det er kommet midler fra departementet til å støtte de nye grunnskolelærerutdanningene med forskningsprosjekter, studentrekruttering, ph.d.-stipendiater, digitalisering, samarbeid med lærerutdanningskoler mv. Dette er veldig bra, men det kompenserer ikke for hverken kompetansehevingen eller praksiskostnadene og løser ikke de grunnleggende utfordringene knyttet til underfinansiering. Uten kategoriheving må det derfor fremover forventes:

- Svekket økonomi ved resultatenheter på institusjonene med lærerutdanning
- Mindre ressurser til å følge opp samarbeidet med praksisfeltet og praksisopplæringen
- Mindre ressurser til undervisning og oppfølging av lærerstudenter enn av andre masterstudenter
- Mindre forskningsbasert undervisning på lærerutdanningen enn på andre masterutdanninger
- Dårligere arbeidsvilkår for ansatte på lærerutdanningene enn på andre masterutdanninger (lønn, FoU-tid, undervisningsressurser)
- Større rekrutteringsutfordringer av fagpersonell til lærerutdanningene enn til andre masterutdanninger

Disse konsekvensene går i motsatt retning av den ønskede satsing på lærerutdanning og premisene i Lærerutdanning 2025, men vil bli en helt nødvendig tilpasning til gjeldende rammebetingelse.

UHR-LU mener politikken er bra, men den lar seg ikke realisere uten tilpassede rammebetingelser. Kategoriheving, samt studieplasser til det femte året, er derfor helt avgjørende for en grunnskolelærerutdanning med den kvaliteten vi alle ønsker oss.

Vedlegg 1: Finansieringskategorier

Kategori	Beskrivelse	Studiepoeng	Kandidat enkel	Kandidat dobbel	Basismidler
A	Profesjonsutdanningene i medisin og odontologi, veterinærutdanning, kunstakademiet (NTNU), film- og fjernsynsutdanning (HiNN) og scenografi og skuespill (HiØ).	132.750	100.850	201.700	242.850
B	Femårige masterprogram i arkitektur og industridesign, utøvende kunst- og musikkutdanninger på lavere og høyere grads nivå, grunnutdanning i produktdesign, grunnutdanning i animasjon, profesjonsutdanning i psykologi og farmasi, grunnutdanning i ortopediingeniør.	101.850	76.150	152.300	183.150
C	Realfag, teknologi, fiskerifag og kunst på høyere grads nivå, faglærer i musikk, dans og drama.	67.900	50.400	100.800	124.500
D	Humanistiske, samfunns- og idrettsvitenskapelige fag på høyere grads nivå, 5-årige masterprogram i teknologi, bibliotek, økonomi og administrasjon på høyere grads nivå. Grunnutdanning i fysioterapi, mensendieck, bioingeniør, ergoterapi, radiografi, audiograf, døvetolk, reseptar, tannteknikk, tannpleie, fotojournalist, jordmor, stråleterapi, ABIOK-utdanninger (videreutdanning i anestesiv-, barne-, intensiv-, operasjons- og kreftsykepleie). Visuell kommunikasjon, tekniske mediefag (film- og fjernsynsproduksjon), grunnskolelærerutdanning, faglærerutdanning i kunst- og håndtverksfag, allmennlærerutdanning med fordypping i musikk, 5-årig integrert lærerutdanning, årsstudium i praktisk pedagogisk utdanning.	49.400	38.050	76.100	87.450
E	Sykepleier-, vernepleier-, barnevernspedagog-, barnehagelærer-, yrkesfaglærer, journalist-, ingeniør- og dyrepleierutdanning. Profesjonsstudiet i juss, faglærerutdanning i praktisk estetiske fag og faglærerutdanning i kroppsøving. Teknologisk og maritim utdanning, realfag, idrettsfag, friluftsfag, kunstfag, landbruksfag, skogfag, husdyrfag og fiskerifag på lavere grads nivå. Videreutdanning i helsesøster, psykisk helse og tegnspråk.	40.150	30.850	61.700	75.100
F	Humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag på lavere grads nivå, økonomi og administrasjon på lavere grads nivå, revisor-, sosionom-, bibliotekarutdanning, reiseliv, ex.phil.	33.950	25.700	51.400	62.750

Vedlegg 2: Et forsøksvis regnestykke:

	Gjennomsnittslønn 2017 (FF)	Lønn inkl. sos. utgifter	Årlige undervisningstimer v/HINN	Kostnad per undervisningstime
Høgskolelektor	573 386	745 402	1 350	552
Førsteamanuensis	632 249	821 924	928	886
Professor	801 455	1 041 892	844	1 235
Forskriftskrav BA (80+20)	585 159	760 706		619
Forskriftskrav MA (50+40+10)	619 738	805 660		754
Forskriftskrav ph.d. (0+50+50)	716 852	931 908		1 060
Forskjell BA-MA i %	6 %	6 %		22 %
Forskjell BA-ph.d. i %	23 %	23 %		71 %

Forskerforbundets lønnsstatistikk viser naturlig nok at førsteamanuenser og professorer tjener mer enn høgskolelektorer. Ved å endre kompetanseprofilen fra 20 til 50% førstestilling øker gjennomsnittlige lønnskostnader med 6%. Men fordi førsteamanuenser og professorer også har mer FoU-tid og tilsvarende færre undervisningstimer vil gjennomsnittlig lønnskostnad per undervisningstime være 22% høyere på en masterutdanning enn en tilsvarende bachelorutdanning gitt at man ligger på minstekravet til kompetanse. Det koster altså minst 22% mer å undervise lærere på masternivå enn på bachelornivå. I realiteten er kostnadsøkningen ved overgang til master enda høyere fordi man også må serve ph.d. utdanningene og reelt må har mer enn 50% førstestillingsandel.